Nr 32.

Ankom till Riksdagens kansli den 5 maj 1911 kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående åtgärder för anskaffande af ny tomt för riksbanksbyggnad i Kristianstad m. m.

Fullmäktige i riksbanken hafva den 6 nästlidna april till bankoutskottet aflåtit följande framställning.

»I riksbankens år 1900 uppförda byggnad i Kristianstad hafva telegrafverkets telegraf- och telefonstationer i staden alltifrån husets tillkomst varit inrymda.

Det visade sig emellertid snart, att den där af telegrafverket hyrda våningen var otillräcklig för dess behof. Någon ökning af utrymmet för telegrafverket inom bankhuset var ej möjlig med mindre riksbanken skulle afstå från lokaler, som behöfdes för dess räkning. För att då undgå de stora flyttningskostnader, som skulle blifva förenade med en flyttning till annat hus, inledde telegrafstyrelsen år 1907 underhandling med bankofullmäktige om öfverlåtande till telegrafverket af den nuvarande riksbanksbyggnaden. Fullmäktige förklarade sig villiga att, under förutsättning af Riksdagens bifall, till telegrafverket försälja fastigheten för hvad den kostat riksbanken eller 173,000 kronor. På framställning af Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1908 års Riksdag medgaf Riksdagen, att fastigheten finge af telegrafverket förvärfvas, och följande år beslöt Riksdagen, på bankoutskottets förslag, att fastigheten finge af riksbanken öfverlåtas till telegrafverket för 173,000 kronor, dock med förbehåll att riksbanken skulle mot hyra få disponera öfver nuvarande banklokalen, till dess ny lokal hunnit erhållas. Köpesumman skulle afsättas till anskaffande i Kristianstad af tomt och ny byggnad för riksbanken.

På grund häraf upprättades mellan telegrafstyrelsen och fullmäktige kontrakt rörande försäljning till telegrafverket af ifrågavarande fastighet, och denna tillträddes af telegrafverket den 1 oktober 1909.

Redan år 1907, sedan fullmäktige förklarat sig villiga att till telegrafverket afstå riksbankens hus i Kristianstad, hade fullmäktige hört sig för om möjligheten att få inköpa lämplig tomt i staden för uppförande af nytt bankhus. De anbud, som därvid inkommo, visade sig dock vara så höga, att fullmäktige icke ansågo sig böra föreslå något af dem till antagande. För sin gamla vid stadens hufvudgata och i stadens midt belägna tomt hade riksbanken betalt 35,000 kr., motsvarande kr. 77: 77 för kvadratmeter. Nu begärdes för sådana tomter, som kunde komma i fråga, pris uppgående till öfver 200 kronor kvadratmetern och i medeltal för tolf utbjudna fastigheter kr. 152: 31.

Fullmäktiges efterforskningar gåfvo emellertid vid handen, att statsverket ägde områden i staden, som hvar för sig skulle med fördel kunna användas för afsedda ändamålet. Dessa voro bland andra den s. k. tyghustomten, belägen vid stadens stora torg och upplåten till Vendes artilleriregemente, som där har åtskilliga byggnader, samt den midtemot länsresidenset belägna s. k. landshöfdingens trädgård. Denna sistnämnda, ehuru upplåten åt landshöfdingen i länet såsom trädgård, har dock ej till detta ändamål begagnats, utan sedan lång tid tillbaka af landshöfding efter landshöfding varit till staden upplåten utan ersättning. Den utgör i areal öfver 3,000 kvadratmeter och har af staden användts såsom parkanläggning. Naturligt var då att fullmäktige närmast fäste sin uppmärksamhet vid denna plats.

Att, sedan staden vant sig att betrakta landshöfdingens trädgård såsom en till dess disposition ställd plantering, fullmäktiges planer på denna plats icke skulle väl upptagas af stadens myndigheter, var att vänta. Inspektör och rektor vid stadens allmänna läroverk, beläget närmast söder om landshöfdingens trädgård, väckte hos stadsfullmäktige förslag, att staden skulle i byte mot denna bjuda riksbanken den staden tillhöriga s. k. Ljunggrenska planen, som för banken är ännu förmånligare belägen. Stadsfullmäktige afslogo framställningen, men uttalade tillika en liflig protest mot att platsen för afsedda ändamålet användes, därvid hänvisande på vikten af att öppna platser i ett stadssamhälle ej belamras med byggnader. Mot fullmäktiges förslag uttalade sig äfven dels Konungens befallningshafvande, dels arméförvaltningen, som har förfoganderätt öfver området. Arméförvaltningen ville nämligen fortfarande be-

hålla området för sig för att vid tillfälle kunna gentemot staden använda det såsom bytesobjekt. En af fullmäktige hos Kungl. Maj:t gjord framställning angående upplåtande till riksbanken af en del af landshöfdingens trädgård föranledde icke heller till någon vidare åtgärd.

När med anledning häraf fullmäktige å nyo upptogo tanken på att förvärfva tyghustomten, som är synnerligen väl belägen och otvifvelaktigt skulle väl lämpa sig för en för riksbank och post gemensamt inrättad byggnad, restes äfven härvid svårigheter. De å detta område befintliga byggnaderna innehålla verkstadslokaler och förråd för artilleriet äfvensom bostäder och expedition för tygofficerare. Visserligen förklarades, att, om nya lokaler för dessa ändamål genom riksbankens försorg blefve å annan plats uppförda, hinder ej mötte för områdets afstående åt riksbanken. Men kostnaderna ensamt för nya byggnader för artilleriets behof skulle enligt uppgjorda beräkningar uppgå till omkring 220,000 kronor. Och därtill skulle komma ytterligare 48,000 kronor till lösen af byggnader. Utom det att dessa kostnader syntes fullmäktige väl höga, skulle uppförandet af de nya byggnaderna för artilleriets räkning betydligt försena byggandet af riksbankens eget hus. Jämväl till följd af nödvändigheten för telegrafverket att snarast komma i besittning af en del af det utrymme, som disponerades af riksbanken, ansågo fullmäktige sig icke kunna föreslå tyghustomten till byggnadsplats för nytt riksbankshus.

Fullmäktige funno alltså ingen bättre lösning än den, som erbjöds genom användande af landshöfdingens trädgård. Dess betydelse som öppen plats kunde, ansågo fullmäktige, ej vara för staden af någon större vikt, då öppen plats finnes i omedelbar närhet på tre sidor. Då området äfven är betydligt större, än som för ändamålet erfordrades — endast omkring en tredjedel af detsamma skulle erfordras för en riksbanksbyggnad — komme för öfrigt området att fortfarande i öfvervägande grad bibehålla sin karaktär af öppen plats. Fullmäktige ansågo dessutom, att platsens närhet särskildt till länsresidenset gjorde den väl lämpad till byggnadsplats för riksbanken.

På hufvudsakligen dessa skäl hemställde fullmäktige därför hos bankoutskottet vid 1909 års riksdag, att utskottet ville vidtaga nödiga åtgärder för att plats för angifna ändamålet måtte beredas i den s. k. landshöfdingens trädgård.

Särskilda delegerade från bankoutskottet besökte med anledning häraf Kristianstad. De granskade därvid olika förslag till tomtplats för

nytt riksbankshus och samrådde tillika i ärendet med åtskilliga personer i Kristianstads kommun. Det visade sig därvid vara synnerligen svårt att träffa ett afgörande mellan de olika byggnadsplatser, som föreslagits, alldenstund enhvar af de föreslagna tomterna hade både fördelar och olägenheter.

Af dessa orsaker och då det ansågs, att ytterligare underhandlingar med såväl statsinstitutioner som Kristianstads stad erfordrades, innan definitivt förslag kunde föreläggas Riksdagen, blef, på utskottets hemställan, åt fullmäktige uppdraget att föranstalta om ny undersökning för beredande af lämplig byggnadsplats och därvid jämväl söka verkställa utredning om en eventuell nybyggnad med lokaler såväl för riksbanken som för postverket.

Den anbefallda undersökningen verkställdes af fullmäktige, men därvid visade det sig, att prisen på lämpliga tomter, som kunde vara att förvärfva från enskilda, fortfarande voro så uppdrifna, att fullmäktige icke kunde inlåta sig på underhandling om köp af någondera af dem.

Den plan, fullmäktige förut hyst, att för riksbankens och postverkets räkning måtte kunna erhållas den s. k. tyghustomten, mötte fortfarande svårigheter icke blott med hänsyn till angelägenheten för riksbanken att få byggnadsfrågan löst utan alltför stor tidsutdräkt, utan äfven och icke minst därför, att kostnaderna för förvärfvandet af hela tomten ansågos alltför stora. Af fullmäktige framställdt förslag om förvärfvande af en del af tomten afböjdes.

Fullmäktige, som fortfarande ansågo, att den s. k. landshöfdingens trädgård väl lämpade sig för riksbankens byggnadsbehof och äfven tillgodosåg allmänhetens intressen, funno därför icke annan utväg än att hemställa hos Kungl. Maj:t om åtgärders vidtagande för öfverlåtande på riksbanken af denna tomt för uppförande därå af nytt riksbankshus, eventuellt inrymmande äfven lokaler för postverket.

Sedan myndigheternas yttranden å nyo infordrats, gick Kungl. Maj:t nu fullmäktiges önskan till mötes i en till Riksdagen aflåten proposition, däri föreslogs, att Riksdagen ville lämna sitt medgifvande till fullmäktiges förslag samt gifva fullmäktige rätt att, om staden Kristianstad skulle vilja tillbyta sig ifrågavarande tomt mot annan lämplig, staden tillhörig mark eller ock genom köp på antagliga villkor förvärfva tomten, därom med vederbörande träffa aftal.

Vid ärendets förberedande behandling hos Kungl. Maj:t hade föredragande departementschefen upplyst, att stadsfullmäktige i Kristianstad

upprepade gånger, men utan framgång, behandlat olika förslag till sakens ordnande på ett för alla parter tillfredsställande sätt. Drätselkammaren hade, då den ej kunnat utverka antagligt anbud å enskild mans tomt, slutligen föreslagit upplåtande af norra delen af Östra salutorget, men detta förslag hade stadsfullmäktige den 28 januari 1910 afslagit. Å andra sidan hade stadsfullmäktige sökt Kungl. Maj:ts fastställelse å ett af dem fattadt beslut att i stadsplanen såsom öppen plats intaga den s. k. landshöfdingens trädgård, men denna framställning hade af Kungl. Maj:t afslagits.

Visserligen hade det synts departementschefen vara uppenbart, att tyghustomten vore för ändamålet bättre belägen än landshöfdingens trädgård. Men andra skäl talade för fullmäktiges förslag och främst bland dem sakens ekonomiska sida. Det var nämligen för departementschefen tydligt att, då staden Kristianstad ej syntes vara villig att på antagliga villkor förvärfva äganderätten till landshöfdingens trädgård, det skulle komma att ställa sig dyrare för staten att för ändamålet bebygga tyghustomten eller någon del däraf än den af fullmäktige föreslagna platsen.

Mot bifall till denna proposition inlades emellertid gensaga af riksdagsmän från orten genom särskilda motioner. I dessa hemställdes, att Riksdagen, med afslag för närvarande å den gjorda framställningen, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte att den s. k. tyghustomten måtte för ändamålet till erforderlig del tagas i anspråk.

Till motivering för denna hemställan anförde motionärerna bland annat: Från allmänhetens sida sedt innebure det uppenbarligen en betydande olägenhet, om den tillämnade byggnaden, särskildt för postens vidkommande, blefve förlagd till stadens södra del, hvaremot tyghustomten skulle synnerligen väl lämpa sig till byggnadsplats för en sådan byggnad. Och hvad beträffade sakens ekonomiska sida, kunde värdet af erforderlig del af tyghustomten, allra helst om det reducerades med eventuell köpeskilling för landshöfdingens trädgård, ej verka särdeles afskräckande, då fråga vore om en lämplig byggnadsplats för så betydande statsinstutioner som riksbank och post.

Dessa motioner fann Riksdagen icke föranleda någon vidare åtgärd, enär frågans lösning icke borde bindas vid en på förhand bestämd plats.

Men icke heller propositionen vann Riksdagens bifall. Riksdagen ansåg nämligen landshöfdingens trädgård för såväl bankens som postens

vidkommande vara för ändamålet mindre lämplig. Nybyggnad för nämnda båda verk å denna plats borde därför enligt Riksdagens mening icke ifrågakomma i annat fall, än att bättre belägen tomt icke kunde för skälig kostnad anskaffas. Och Riksdagen uttalade den förvissningen, att Kristianstads stad, som gifvetvis hade stort intresse af att ifrågavarande institutioners lokaler i staden blifva väl belägna, icke skulle, i hvad på staden kunde ankomma, vägra sin medverkan till att ett vidare fullföljande af den kankofullmäktige af 1909 års Riksdag anbefallda undersökningen ledde till nöjaktigt resultat.

På grund af denna direkta anvisning hafva fullmäktige i skrifvelse af den 17 november 1910 till stadsfullmäktige i Kristianstad anhållit, att stadsfullmäktige behagade taga under öfvervägande och meddela, hvad staden kunde finna skäligt föreslå med afseende å förvärfvandet åt riksbanken af lämplig tomt till riksbanks- och postbyggnad samt det anbud i fråga härom, staden till äfventyrs vore villig att för sin del afgifva. Och därjämte hafva fullmäktige hos Kungl. Maj:t hemställt, huruvida och på hvad villkor västra delen af den s. k. tyghustomten i Kristianstad intill gränsen för ett tänkt framdragande af Östra Smalgatan genom nämnda tomt kunde till riksbanken öfverlåtas för uppförande därå af en byggnad för riksbanken, inrymmande jämväl lokaler för postverket.

I anledning af sistnämnda hemställan har Kungl. Maj:t låtit delgifva fullmäktige en från arméförvaltningen infordrad utredning, afgifven af arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement. Af denna utredning framgår, att fullmäktiges framställning afser 2,311,5 kvadratmeter af tyghustomten eller dess västra del mellan Stora torget och Östra Smalgatans genomdragna västra gatulinje. Å norra hälften af denna del uppförda byggnader inrymma verkstäder, expeditionslokaler och bostadslägenheter för två förvaltare. De å tomtens södra hälft befintliga byggnaderna inrymma bostadslägenhet för tygmästaren, förrådslägenheter och en målarverkstad. De å tomtens norra hälft befintliga byggnaderna kunna icke af artilleridepartementet afstås, förrän nya byggnader i deras ställe blifva tillgängliga, hvaremot det behof, som nu fylles af byggnaderna å södra hälften af tomtdelen, må kunna provisoriskt ordnas i afvaktan å tillgång till nybyggnader. För uppförandet af de sålunda erforderliga nya byggnaderna för tygstationen äger kronan ett väster om den nya artillerikasernen beläget, för ändamålet lämpligt område, som blir disponibelt i den mån därom gällande arrendeaftal

utlöpa eller öfverenskommelse med arrendatorerna kan träffas, hvadan medel för annat markförvärf i stället för den till afträdande ifrågasatta tomtdelen ej erfordras. Däremot måste, vid bifall till fullmäktiges framställning, medel för uppförandet af de nya tygstatsbyggnaderna tillhandahållas. Enligt verkställda approximativa beräkningar skulle kostnaderna för sådana byggnader af ungefär enahanda omfattning som de nuvarande samt för vatten-, aflopps- och belysningsledningar, planering, stensättning m. m. uppgå till omkring 220,000 kronor, hvartill komma kostnader för flyttning och uppställning af maskiner m. m.

Departementen hafva vidare anfört, att de af fullmäktiges framställning föranledda kostnader böra godtgöras fjärde hufvudtiteln såsom ersättning för den begärda tomtdelen. Lösesumman, beräknad efter denna grund, kommer att motsvara ett pris af omkring 100 kronor för hvarje kvadratmeter, och departementen hafva därför ansett skäligt, att lösesumman bestämmes till 100 kronor kvadratmetern, motsvarande gängse pris för tomter i staden med så fördelaktigt läge som den ifrågavarande.

Vid jämförelse — yttra departementen — med den förut för riksbanksbyggnad och postlokaler ifrågasatta tomten eller den s. k. residensträdgården, hvilken omfattar större areal, men har ett för ändamålet ofördelaktigare läge, anse departementen, att hvardera tomtens verkliga värde såsom byggnadsplats kan vara ungefär detsamma. Men om det på grund af en allmän opinion inom orten kan förhindras, att residensträdgården bebygges af staten eller försäljes till byggnadsplats, måste denna tomt uppskattas till ett ganska ringa värde. Om sålunda riksbanks- och posthusbyggnaden förlägges till tyghustomten, kan befaras, att den kommer att betinga öfver 200,000 kronor större kostnad för staten, än om den förlägges till residensträdgården, som antagligen eljest går förlorad såsom byggnadstomt.

Departementen hafva emellertid ej velat motsätta sig bifall till fullmäktiges framställning om öfverlåtelse till riksbanken af västra delen eller 2,311,5 m^2 af tyghustomten mot villkor likväl, i enlighet med hvad nämnts, att norra hälften af tomtdelen ej får tillträdas förr, än nya tygstatsbyggnader blifvit å annan plats uppförda, samt att för tomtdelen erlägges lösen med 100 kronor kvadratmetern eller tillhopa 231,150 kronor.

Stadsfullmäktige hafva i afgifven svarsskrifvelse till en början velat erinra, hurusom stadsfullmäktige vid upprepade tillfällen under ärendets tidigare behandling framhållit, att den för ändamålet föreslagna lands-

höfdingens trädgård ur synpunkten af samhällets bekvämlighet och trefnad är synnerligen olämplig. Däremot skulle västra delen af tyghustomten enligt stadsfullmäktiges förmenande vara för ändamålet synnerligen lämplig. Denna erbjuder nämligen en för oöfverskådlig framtid central belägenhet för de afsedda offentliga institutionerna, hvarjämte det ur synpunkten af samhällets trefnad skulle vara synnerligen tilltalande att få en dylik monumental byggnad förlagd till denna plats.

Beträffande frågan om stadens medverkan till förvärf af tomt för byggnaden i fråga, hafva stadsfullmäktige kommit till den uppfattningen, att staden icke bör för ifrågavarande ändamål vidkännas utgift utan direkt vederlag. Det vore nämligen lika mycket ett statsintresse som ett stadsintresse, att byggnad för de afsedda inrättningarna erhåller ett för rörelsens bedrifvande lämpligt läge. För att emellertid underlätta för riksbanken förvärfvet af tyghustomten hafva stadsfullmäktige ansett sig böra göra erbjudande *dels* att lämna erforderlig, intill östra kasernområdet gränsande mark till tomt för nytt tyghus mot vederlag af landshöfdingens trädgård efter gode mäns värdering *och dels* att för 60,000 kronor inköpa östra delen af tyghustomten under villkor, att mark för Östra Smalgatans framdragande genom tomten kostnadsfritt upplåtes.

I detta sammanhang hafva stadsfullmäktige erinrat om möjligheten att bibehålla den nuvarande tygverkstaden å norra delen af tyghustomten, till dess den nu bortarrenderade delen af östra kasernområdet år 1917 blir tillgänglig, därvid besparing af ifrågakommet lösenbelopp för vissa byggnader, 48,000 kronor, kunde ske. Och stadsfullmäktige hafva tillika ifrågasatt, huruvida icke östra delen af tyghustomten lämpligen skulle kunna användas till tomt för nytt tyghus, därvid med bibehållande af stora förrådshuset helt visst betydligt förbilligande af nybyggnadskostnaden skulle ernås.

Mot det pris, arméförvaltningen fordrat för afstående af den ifrågasatta delen af tyghustomten, eller 100 kronor kvadratmetern, anse fullmäktige icke något vara att erinra. Tomten är en af de värdefullaste i staden, och i jämförelse med gällande tomtpris därstädes kan det fordrade beloppet till och med anses måttligt, detta så mycket hellre som artilleriet ej har något behof att flytta från sina nuvarande lokaler å tomten.

Däremot synes det föga troligt, att det anbud, som från Kristianstads stad inkommit, motsvarar de förväntningar Riksdagen enligt dess

uttalande förlidet år trott sig kunna ställa på ett tillmötesgående från stadens sida. Detta anbud öfverensstämmer helt och hållet med ett af stadsfullmäktige den 28 februari 1910 fattadt beslut, om hvilket samma års Riksdag väl torde haft kännedom. Det af staden erbjudna beloppet af 60,000 kronor för 1,980 kvadratmeter motsvarar ett pris af omkring 30 kronor kvadratmetern, men då hänsyn tages till det med anbudet förbundna villkoret om kostnadsfritt upplåtande af mark till gata, skulle priset för kvadratmeter icke blifva högre än cirka 22 kronor. Hvad fördel för staten detta anbud skulle innebära hafva fullmäktige svårt att förstå. Och icke heller erbjudandet att i vederlag för landshöfdingens trädgård lämna mark till tomt för nytt tyghus invid östra kasernområdet synes för staten innebära någon fördel, ty, såsom arméförvaltningen anfört, något markförvärf för uppförande af ny tygstation är ej af nöden. Fullmäktige hafva därför ansett stadens anbud böra lämnas helt och hållet å sido.

Sedan stadens svar inkommit, hafva fullmäktige sökt införskaffa försäljningsanbud på lämpliga, i enskild ägo befintliga tomter. Dessa försök hafva ej ledt till något resultat. Särskildt å en tomt, tillräckligt stor och väl belägen, hvilken fullmäktige ansågo mycket lämplig, hade fullmäktige trott sig kunna erhålla anbud, men under hand förda förhandlingar därom hafva strandat. Andra tomter, som erbjudits fullmäktige, hafva befunnits vara otillräckliga för ändamålet och därför måst lämnas ur räkningen.

Återstå således endast landshöfdingens trädgård och tyghustomten. Verkställda grundborrningar hafva gifvit till resultat, att den förra erbjuder en vida bättre byggnadsgrund än den senare — grundläggningskostnaderna å tyghustomten komma enligt gjord beräkning att blifva 14 till 16 kronor dyrare per kvadratmeter än å landshöfdingens trädgård. Men fullmäktige anse sig efter hvad i ärendet förekommit ej kunna å nyo upptaga frågan om förvärfvande af denna senare tomt.

Hvad således angår tyghustomten och den del däraf, hvars förvärfvande fullmäktige ifrågasatt, kunna, såsom ofvan nämnts, de i tomtdelens norra hörn befintliga byggnaderna icke af artilleridepartementet afträdas förr, än nya byggnader i deras ställe blifvit tillgängliga. Däremot kan det behof, som nu af byggnaderna å södra hälften af tomtdelen fylles, provisoriskt ordnas i afvaktan på tillgång till nya byggnader.

Skulle nu byggnad uppföras enbart för riksbankens räkning, vore

södra hälften af ifrågavarande tomtdel, innehållande 1,155 m², fullt tillräcklig för ändamålet. Men annat blir förhållandet, om, såsom i Riksdagen uttalats, i byggnaden skall beredas plats äfven för postverket. Kommunikationsverken äro, såsom erfarenheten visat, stadda i snabb utveckling och därför tid efter annan i behof af ökadt utrymme. Generalpostdirektören har ock förklarat, att, om än postverket under några år skulle kunna åtnöjas med de lokaler, som erbjödes i en byggnad uppförd å endast södra hälften å tomtdelen, det dock vore utan tvifvel, att utrymmet däri snart nog blefve för knappt. Ekonomisk omtanke bjuder således att, om i Kristianstad skall uppföras gemensam byggnad för post och riksbank, byggnadsplatsen tilltages så, att tillökning af lokalerna i en framtid möjliggöres.

Af detta skäl torde hela eller åtminstone större delen af den åt stora torget belägna västra delen af tyghustomten böra ställas till postens och riksbankens disposition. Riksbankens byggnadsfråga, som alltför länge stått oafgjord, torde icke längre böra uppskjutas. För postverket är det, enligt hvad fullmäktige inhämtat, äfven angeläget att snarast möjligt få inflytta i nya, tillräckliga lokaler. Fullmäktige föreställa sig, att denna fråga skall kunna nöjaktigt ordnas sålunda, att arméförvaltningen öfverlåter ifrågavarande tomtdel om 2,311,5 kvadratmeter på riksbanken mot förbehåll att tills vidare få hafva kvarstående de i nordvästra hörnet uppförda byggnaderna och disponera eventuellt erforderligt utrymme för inkörsväg m. m. samt att icke behöfva därifrån afflytta förr än efter viss uppsägningstid, afpassad efter arméförvaltningens önskan, eller, om mot förmodan hinder härför skulle möta, att arméförvaltningen behåller kvar så mycket af tomtdelen, som upptages af nämnda byggnader och nödig inkörsväg m. m., samt till riksbanken öfverlåter återstoden mot fordrad köpeskilling af 100 kronor kvadratmetern.

På grund häraf få fullmäktige hemställa, att utskottet behagade vidtaga åtgärder för beredande af erforderlig byggnadsplats åt riksbanken å den s. k. tyghustomtens i Kristianstad västra del för uppförande därå af riksbankshus, inrymmande jämväl lokaler för postverket.»

Utskottet. På grund af Riksdagens beslut år 1908 har riksbanken till telegrafverket försålt sin förut ägande fastighet i Kristianstad. Visserligen har riksbanken därvid förbehållit sig rätt att mot hyra disponera öfver nuvarande banklokalen, till dess ny lokal hunnit anskaffas, men då telegrafverket tagit i anspråk verkställande styrelseledamotens och vaktmästarens

vid bankkontoret bostadsvåningar, och banken därigenom kommit under otillfredsställande bevakning samt därjämte banklokalen är trång och mindre bekväm, synes det utskottet önskvärdt, att åtgärder för anordnande af ny banklokal icke vidare undanskjutas.

För postverkets räkning förhyres för närvarande lokal i Kristianstad. Enligt uppgift af generalpoststyrelsen torde denna lokal inom kort blifva otillräcklig och måste således ny lokal för posten snart nog anskaffas. Det vill därför synas utskottet, att såväl ekonomiska som andra skäl tala för att frågan om ny lokal för posten löses i samband med frågan om nytt riksbankshus.

Den tomt, som för sådant ändamål föreslagits, eller västra delen af den utaf Wendes artilleriregemente nu använda s. k. tyghustomten, lämpar sig synnerligen väl för ändamålet. Den har nämligen ett fördelaktigt läge vid stora torget och i närheten af järnvägsstationen. Ytinnehållet, 2,311,5 kv.-m, lämnar godt utrymme äfven för en framtida utvidgning af de ifrågasatta lokalerna.

Priset för ifrågavarande del af tomten har, efter beräkning af kostnaderna för uppförande å annan kronan tillhörig byggnadsplats af nya byggnader i stället för de nu å tomten befintliga, af arméförvaltningen satts till 100 kr. för kv.-m. Mot detta pris hafva fullmäktige icke ansett sig kunna göra några erinringar, helst tomten är en af de värdefullaste i staden och beloppet i jämförelse med i staden gällande tomtpris kan anses måttligt.

Utskottet har icke heller funnit skäl att mot fordrade priset göra några anmärkningar. Emellertid är utskottet af den mening, att ett förvärf af byggnadstomt för riksbank och post icke bör inskränkas till endast en del — södra delen — af tyghustomtens västra hälft utan bör få omfatta hela västra delen eller den mellan torget och Östra Smalgatans förlängning belägna delen, enär det tillärnade byggnadsföretaget därigenom ej blott lättare kan planläggas och ordnas på ett ändamålsenligt och i öfrigt tillfredsställande sätt utan äfven utvecklingsmöjligheterna i högre grad tillgodoses.

Beträffande tiden för frånträdande af den nordvästra tomtdelen, hvilken tills vidare skulle af artilleriregementet disponeras för tygverkstäderna, hafva fullmäktige anfört, att afflyttning ej skulle behöfva ske, förrän efter viss uppsägningstid, afpassad efter arméförvaltningens önskan. Utskottet har för sin del intet att erinra emot, att arméförvaltningen tills vidare må få disponera nämnda tomtdel på de villkor beträffande

såväl tid som eventuella hyresafgifter, fullmäktige kunna finna lämpliga och skäliga.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att för beredande af erforderlig byggnadsplats åt riksbanken och postverket å den s. k. tyghustomtens i Kristianstad västra del, Riksdagen må *dels* för sin del medgifva, att omförmälda kronan tillhöriga tomtdel om 2,311,5 kvadratmeter må öfverlåtas till riksbanken mot en köpeskilling beräknad efter 100 kronor kvadratmetern, *dels ock* bemyndiga fullmäktige i riksbanken att, under förutsättning af Kungl. Maj:ts samtycke till sådan öfverlåtelse, ingå köpeaftal rörande tomtdelen samt därvid träffa öfverenskommelse angående tiden för tillträdet och öfriga villkor för öfverlåtelsen.

Stockholm den 5 maj 1911.

På bankoutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.

Reservation

af herr *Christiernson* mot vissa delar af motiveringen.

Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget 1911.

Karta öfver en del af Kristianstad

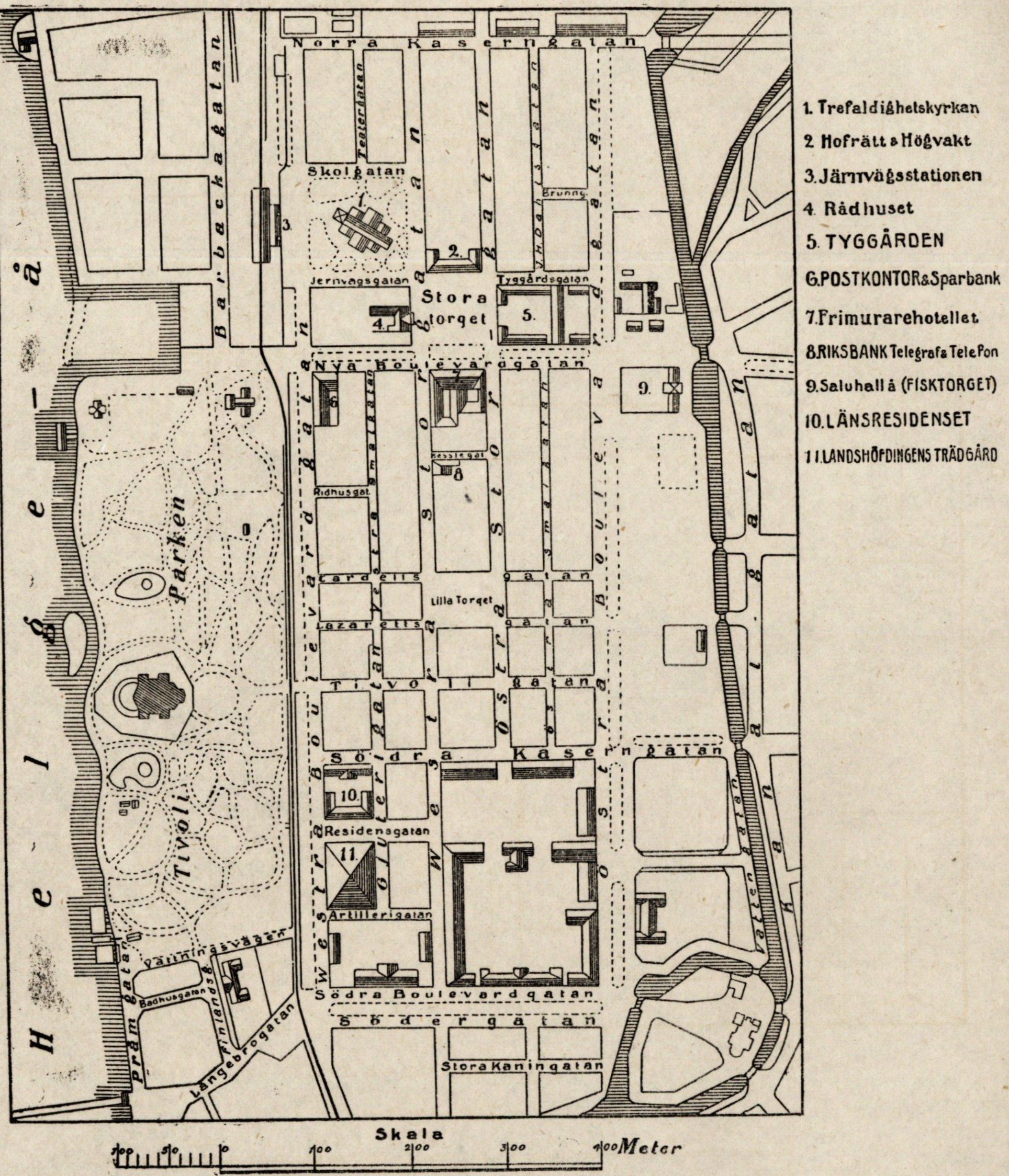
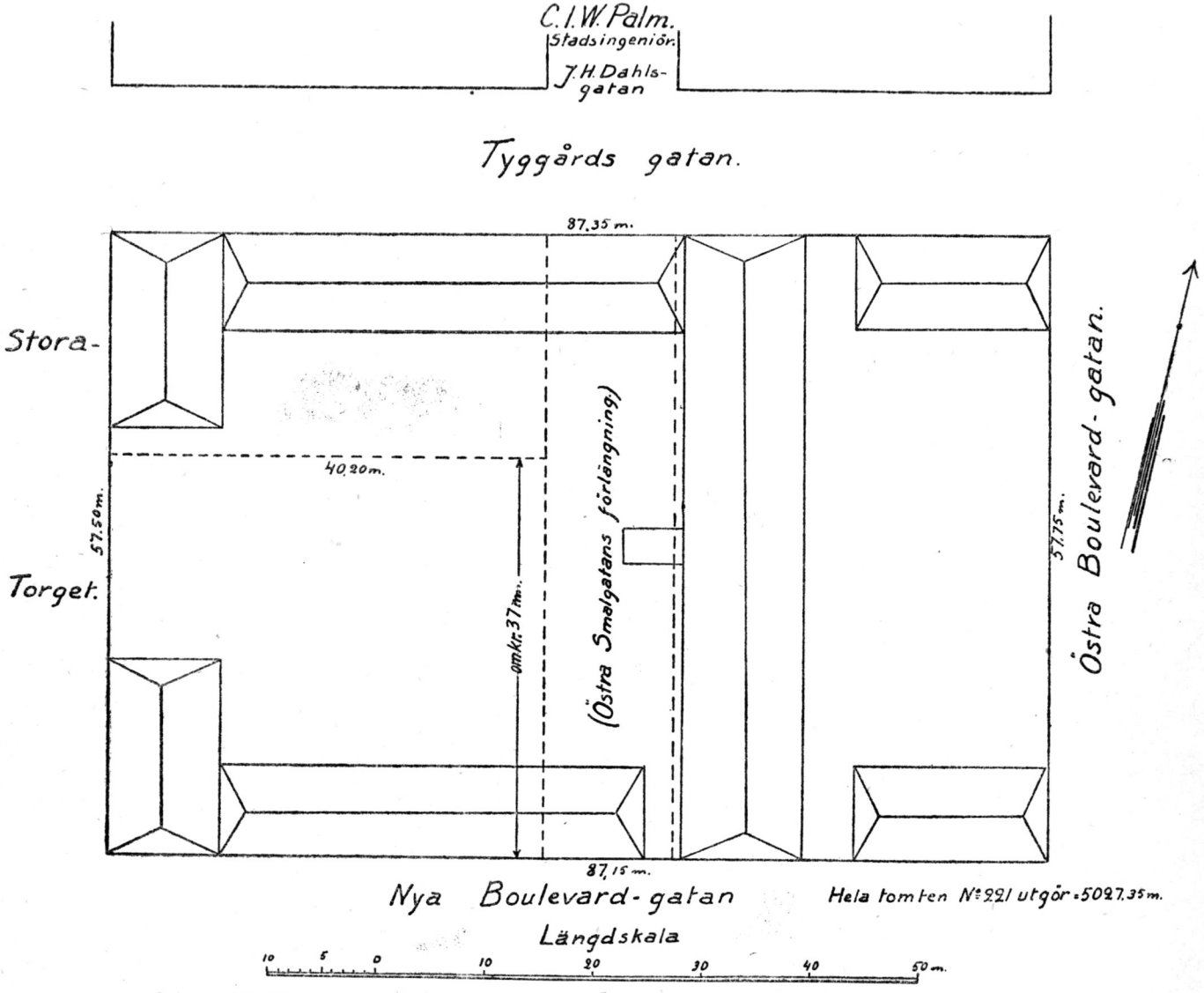
Karta
öfver Tyggårdstomten (N:o 221) i Kristianstad
upprättad år 1909
af
C. I. W. Palm.
Stadsingeniör.